

fra **INN** vandrer
til **INN** bygger

- for inkluderende lokalsamfunn

Fra innvandrere til innbyggere

- et program for inkluderende lokalsamfunn i distriktet

Å opprettholde folketallet er viktig for mange kommuner. Det innebærer både å legge til rette for tilflytting og å skape bolyst for de som allerede bor her. Ved å utvikle god praksis for hvordan nye innbyggere med innvandrerbakgrunn tas imot, bidrar kommunen til et inkluderende lokalsamfunn for alle tilflyttere.

KUN tilbyr et program hvor kommunene får bistand til:

- **Å skape en tverrfaglig og tverretattlig plattform for samarbeid**
- **Å utvikle en langsiktig strategi for arbeidet med bolyst og inkludering**
- **Å engasjere frivillighet, næringsliv og innbyggere**

Målet er å bygge inkluderende lokalsamfunn hvor innbyggerne bruker sine ressurser og bidrar i samfunnet. Vi skaper tverrfaglige møteplasser, kartlegger god praksis i kommunen, identifiserer behov for videre utviklingsarbeid og foreslår tiltak. Arbeidsmetoden innebærer bred involvering av brukere, medarbeidere og innbyggere. Metodene i Fra innvandrere til innbyggere er testet ut i samarbeid med kommunene Snåsa, Hitra og Lierne.

Likestillings- og diskrimineringsloven pålegger offentlig myndigheter å jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering på alle samfunnsområder. Programmet Fra innvandrere til innbyggere er lagt opp slik at det tilfredsstiller lovens krav.

Foto: ZeinerMedia

Om prosjektet Fra innvandrere til innbygger:

- Startet av KUN i samarbeid med Røde Kors Nord-Trøndelag
- Finansiert av Sparebankstiftelsen SMN
- Utprøvd i flere kommuner 2017-2019

Distrikts-Norge er mangfoldig!

De fleste kommuner i landet har innbyggere fra mange land. Vår erfaring viser at samarbeid mellom kommune, næringsliv og frivillighet er nødvendig for at alle innvandrere, uavhengig av innvandringsbakgrunn skal kunne føle tilhørighet og delta aktivt i lokalmiljøet.

Mange forbinder først og fremst innvandring med flyktninger, men den største gruppen innvandrere i Norge er arbeidsinnvandrere. Etter utvidelsen av EU fikk flere tilgang til arbeidsmarkedet i alle EØS-land. Fra 2007 til 2015 var den typiske innvandreren til Norge en polsk arbeidsinnvandrer.

Ekteskap med nordmenn er også en vanlig innvandringsgrunn, i større grad i distriktene enn i byer. Etter 1990 har en av tre ikke-nordiske innvandrere kommet til landet for å gjenforenes med familie, eller for å etablere ny familie.

Fremdeles utgjør polakker den største gruppen innvandrere i Norge, foran Litauen, Somalia, Sverige, Pakistan og Syria (SSB, 2019). Med arbeidsinnvandring, flyktninger og familieinnvandring samt norskfødte med innvandrerforeldre var det i 2019 totalt 944 000 innvandrere i landet, 17,7 prosent av Norges befolkning (SSB).

Trenger kommunen bistand?

Fra innvandrere til innbygger består av fire moduler som kan settes sammen etter behov

Modul 1: Etablering og oppfølging av inkluderingssteam

Et kjennetegn ved bygdesamfunn, er det man kan kalle 'flertrådede relasjoner'. Med færre innbyggere er det større sannsynlighet for å møte de samme folkene på flere ulike arenaer. Men dette viser seg ikke nødvendigvis i tettere samarbeid mellom ulike etater og sektorer i kommunen. Et apparat for god integrering bør inkludere samarbeid mellom kommunale etater og sektorer som flyktningetjeneste, NAV, skole/ barnehage, helse, voksenopplæring, næringsliv og frivillighet. Et samlet inkluderingssteam gir økt innsikt og innflytelse og kan effektivt fordele oppgaver til riktig instans.

Et inkluderingssteam sørger for god kommunikasjon og samordning mellom etater og sektorer gjennom at:

- Etatene samles om et felles mål om mer helhetlig inkluderingsarbeid
- En relevant etat, for eksempel Flyktingtjenesten, får ansvar for å lede teamet
- Hver samarbeidspartner utpeker en nøkkelperson til inkluderingssteamet
- Teamet møtes minst to ganger årlig og ellers ved behov
- Arbeidet rapporteres til kommuneledelsen årlig

Denne metoden for tverrfaglig samarbeid er basert på brukermedvirkning. Den involverer kommune, frivillighet og næringsliv og gjør inkluderingsarbeidet til et felles ansvar.

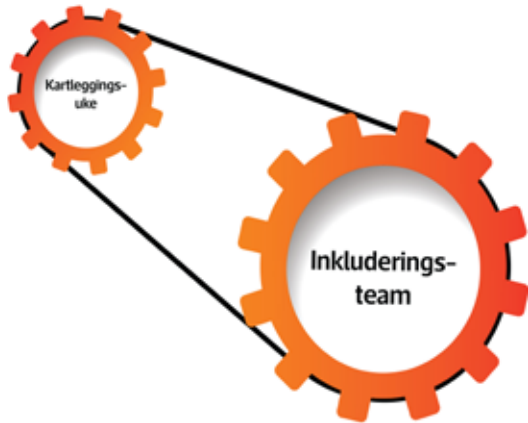
De kommuneansatte har aldri fått lov til å møtes på denne måten før. Ledernivå møtes – men det er en helt annen møteform. Teamet gir mulighet for å gå dypere ned i materien – også på operasjonelt nivå. Dette er en metode vi kommer til å bruke videre!

Eirin Holand, Prosjektleder Lierne kommune

Modul 1 inneholder:

- Forankringsmøter med kommuneledelse, arbeidsgruppe og relevante etater
- Oppstartsmøte og konsolidering av team
- Mal for møtevirksomhet i teamet
- Oppfølging over en ettårsperiode

Modul 2: Kartleggingsuke – en oppstart

Hvem har ansvar for hva når det gjelder nye innbyggere i kommunen? Hvilke utfordringer finnes? Hvordan har man løst dem tidligere? Hvilke erfaringer har man gjort seg? Finnes det bedre løsninger? I kartleggingsuka søker vi svar på disse spørsmålene.

Gjennom møter og samtaler med utvalgte kommunale enheter, frivillige organisasjoner, næringsliv og innvandrere, får kommunen kunnskap om tilstand og behov. I tillegg mobiliserer møtene deltakere til å tenke over hva de selv kan bidra med for å skape inkluderende lokalsamfunn.

Modul 2 inneholder:

- Planleggingsmøter
- Gjennomføring av møter og samtaler med innvandrere, næringsliv, frivillighet og utvalgte kommunale tjenester
- Bearbeiding og oppsummering av resultat fra kartlegginga
- Oppfølging og forslag til tiltak

Modul 3: Kunnskap om inkludering i distriktskommuner

Hva er spesielt med distriktene som ramme for inkludering?

Mye av kunnskapsproduksjonen og utviklingsarbeidet for god integrering har skjedd i større byer. Vi ser at by og bygd har ulike forutsetninger, muligheter og utfordringer. KUN tilbyr kunnskapsoppdatering hvor vi gir en introduksjon til inkluderingsarbeid i distriktene, basert på forskning, utviklingsarbeid og tilbakemeldinger fra innvandrere i ulike distriktskommuner.

Målgruppa er kommuner/regionråd. Opplegget er interaktivt og dialogbasert, og tilpasses den enkelte kommune/region. Opplegget egner seg også som faginnlegg på konferanser, eller som introduksjon til plan- og utviklingsarbeid.

Modul 4: Workshop for kommunale tjenesteenheter

Hva innebærer likeverdige tjenester? Hvordan kan vi sikre at vi tilbyr like gode tjenester til ulike brukergrupper? Denne modulen egner seg for kommunale tjenesteenheter eller ledergrupper som ønsker å jobbe med likeverdige tjenester. Workshopen er interaktiv og inneholder presentasjon av Likestillings- og diskrimineringslovens krav, statistikk, samt gjennomgang av indikatorer for likeverdige tjenester og gruppediskusjon.

Modul 4 inneholder:

- Planleggingsmøte
- Gjennomføring av workshop
- Rapport med anbefalinger til videre arbeid
- Oppfølgingsamtale

Modul 5: Workshop om inkluderende frivillighet

Hvordan sikre at organisasjoner rekrutterer mangfoldig? Hvordan gi nye medlemmer en god start og beholde dem videre? Modul fem egner seg for frivillige lag og organisasjoner og frivilligsentraler, og kan gjennomføres i en enkelt organisasjon eller i et fellesmøte med flere.

Modul 5 inneholder:

- Planleggingsmøte
- Gjennomføring av workshop for frivilligheten
- Rapport med anbefalinger til videre arbeid
- Oppfølgingssamtale

Eksempler på tiltak fra deltakerkommuner i «Fra innvandrere til innbygger»

Mentorordning (Lierne)

Kartleggingsuka viste at det var behov for en mentorordning tilpasset behovene til den enkelte tilflytter. Noen har behov for en som kan vise dem rundt, gjøre dem kjent med livet i bygda og hvilke aktiviteter, lag og foreninger som finnes. Andre har et ønske om en mer praktisk mentor, som kan vise hvordan man måker snø, fyller ut selvangivelsen, søker bostøtte eller hjelper dem å se etter jobb og søke utdanning. Lierne gjennomførte derfor et mentorprogram, hvor mentorer og mentorpartnere møttes jevnlig, med tre samlinger for mentorparene i løpet av perioden.

Koordinering av språkkurs (Hitra)

På Hitra ble det etterspurt språkkurs på ulike nivå, med mulighet for å ta kurs på ettermiddagstid. Det viste seg at mange ulike aktører tilbyr språkkurs på Hitra. Gjennom et koordineringsmøte ble avtaler gjort slik at det nå finnes samlet informasjon om alle språkkurs på både dag- og kveldstid samt forberedende kurs til Bergenstest.

Opplæring for frivillige språktrenere med Røde Kors (Snåsa)

For å gi anerkjennelse og faglig påfyll til frivillige som gjør en viktig jobb med å arrangere språkcafe i Snåsa, ble det arrangert kurs for frivillige språktrenere i regi av Nord-Trøndelag Røde Kors. Kurset ga deltakerne støtte i arbeidet og tok for seg rekruttering, metodikk for språkcafe, samt hvordan holde et slik tiltak i drift over tid.

Sosial møteplass for småbarnsfamilier i lørdagsåpne gymsaler (Hitra)

Basert på behov for uformelle sosiale møteplasser for småbarnsfamilier, besluttet kommunen at en lørdag i måneden holdes gymsalene åpne for småbarnsfamilier som kan ta med seg matpakke og kaffe og møtes mens barna leker og løper i gymsalen.

Fagkveld for ansatte i oppvekst og helse om traumebevisst omsorg, mangfoldskompetanse og sosial kontroll (Lierne)

Kartleggingsuka avdekket ønske om økt mangfoldskompetanse i oppvekst- og helsetjenesten. Fagdagen gav faglig input på feltet og la opp til en workshop om hvordan etater kan jobbe tettere sammen fremover.

Interessert i å bidra til et mer inkluderende lokalsamfunn

KUN er en stiftelse som jobber for likestilling, mangfold og inkludering. Gjennom direkte tiltak som mentorordning for innvandrere og undervisningsopplegg for familier i asylmottak, men også ulike forsknings- og utviklingsprosjekter, har vi innsikt i innvandreres utfordringer i det norske samfunnet. Gjennom programmet *Fra innvandrere til innbygger* kombineres erfaringsbasert kunnskap med utviklingsprosjekter i kommuner. Våre fokusområder er likeverdige tjenester, samfunnsplanlegging, arbeidsgiverstrategi og demokratiutvikling.

Mer informasjon finnes på vår hjemmeside www.kun.no

**fra
til** **INN** **vandrer
bygger**

Et program for inkluderende distriktskommuner

75 77 90 50
post@kun.no

KUN

Nordfoldveien 101
N-8286 Nordfold

KUN, avdeling Steinkjer
Innocamp
Skolegata 22,
N-7713 Steinkjer

www.kun.no

likestillingscenteret

KUN

innsikt for endring